

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Småkraft AS
Postboks 7050
5020 BERGEN

Deres ref

Vår ref

Dato

16/415

15. august 2017

Avslag på søknader om tillatelser til bygging av fire vannkraftverk i Valldalen i Odda kommune i Hordaland

1. Bakgrunn

Småkraft AS søkte 30.8.11 om tillatelse til å bygge fire kraftverk i Valldalen i Odda kommune. Det søkes om tillatelse etter vannressursloven § 8 for bygging og drift av kraftverkene Holdøla sør, Holdøla nord og Middalen. For Grøno kraftverk søkes det om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 8.

Kraftverkene Holdøla sør og Holdøla nord frafører vann fra elva Holdøla og vannveien vil drives med en felles tunell før denne deler seg opp til de to inntakene. Det vil bli bygget to kraftstasjoner i tilknytning til hverandre.

Elvene Grøno og Middalen møtes like før utløpet til Valldalsvatnet. Kraftstasjonene er planlagt samlokalisert, med felles tunnel i nedre del av vannveien før denne deler seg opp til de to inntakene.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) oversendte 16.12.2014 sakene samlet som innstilling til departementet. Bakgrunnen for at NVE avga en samlet innstilling, og ikke fattet vedtak, var at NVE ikke har myndighet etter vassdragsreguleringsloven § 8, konflikt med et Samlet Plan prosjekt og behovet for en samlet vurdering av sakene. To andre søknader om kraftverk i Valldalen (Strandåna og Trossov) ble trukket av Småkraft etter at NVE avga sin innstilling. Nærmere detaljer om de resterende fire prosjektene er presentert i tabellen under.

Postadresse
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
postmottak@oed.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 59
oed.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
977 161 630

Avdeling
Energi- og
vannressursavdelingen

Saksbehandler
Siri Merethe
Fagerheim
22 24 62 23

Kraftverk	NVEs innstilling	Installert effekt (MW)	Produksjon (GWh/år)	Inntak – Avløp (moh.)
Holdøla sør	Positiv	4,5	13,4*	1065 – 747
Holdøla nord	Positiv	5,2	15,8*	1085 – 747
Grøno	Negativ	17,4	44**	895 – 747
Middalen	Negativ	5,9	16,8**	840 – 747

*Basert på NVEs forslag til slipp av minstevannføring

** Basert på søkers forslag til slipp av minstevannføring

2. Høringsuttalelser ved NVEs behandling

Sentrale tema i høringsuttalelsene har vært hensynet til landskapet og friluftinteressene, samt hensynet til villrein. I tillegg har samlet belastning på vassdragsnaturen i Røldal blitt tatt opp av mange

Odda kommune er positiv til utbygging av Holdøla, Grøno og Middalen på visse vilkår. **Fylkesmannen i Hordaland** har fremmet innsigelse mot alle prosjektene på grunn av konflikter med villrein i nasjonalt villreinområde, tap av inngrepsfritt område og landskapsnatur. **Hordaland fylkeskommune** er positiv til alle prosjektene på visse vilkår. Det er ikke kapasitet i eksisterende nett, og **Odda Energi AS** og **Statnett SF** påpeker behovet for nettførsterking. **Villreinnemnda** er positiv under visse forutsetninger. **DNT Oslo og omegn** og **FNF Hordaland** anbefaler at alle prosjektene avslås. **Hytteeiere** i Hellevass/Valldalen, **Skjold Beitelag**, **Tjødnastøl Beitelag**, **Hiimsmoenkollektivet** og **Røldal grunneigarlag** er positive til utbygging under visse forutsetninger.

Alle høringsuttalelsene er tilgjengelige via offentlig postjournal.

3. NVEs innstilling

3.1 Holdøla sør kraftverk og Holdøla nord kraftverk

NVE anbefaler at det gis konsesjon til kraftverkene Holdøla sør og nord. NVE mener at ulempene knyttet til landskapsvirkninger som følge av redusert vannføring, tap av store sammenhengende naturområder med urørt preg og virkninger for villrein i tilstrekkelig grad kan avbøtes med tiltak. Med avbøtende tiltak og endringer anbefalt av NVE vil disse kraftverkene gi en samlet årlig middelproduksjon på om lag 29 GWh.

3.2 Grøno kraftverk og Middalen kraftverk

NVE har lagt særlig vekt på at Grøno og Middalen kraftverk vil gi betydelige og varige terrenginngrep i et område med store landskapsverdier. Foreslått slipp av minstevannføring vil føre til at spesielt Grøno, men også Middalselva vil oppleves som sterkt regulert. Skadene kan etter NVEs vurdering ikke avbøtes i tilstrekkelig grad med tiltak. NVE har også lagt vekt på at Valldalen er en viktig innfallsport til Hardangervidda nasjonalpark og at det ikke vil være mulig å opprettholde områdets verdi ved en ev. utbygging. Dette skyldes blant annet at vassdragene vil miste mye av sin inntryksstyrke når de i stor grad vil domineres av minstevannføring. NVE mener opplevelsesverdiene vil bli svekket i svært stor grad, særlig i anleggsfasen, men også etter at kraftverkene har kommet i drift.

NVE legger også vekt på at alle prosjektene i Valldalen ligger innenfor et nasjonalt villreinområde der hensikten er å ivareta villreinsens leveområde og livsvilkår. Etter NVEs vurdering vil utbyggingene føre til økt ferdsel i området på sikt. NVE legger også vekt på at indre del av Valldalen vil endre karakter og bruk etter en utbygging. Disse endringene kan etter NVEs vurdering få negative effekter for villreinstammen. De omsøkte prosjektene ses også i sammenheng med eksisterende inngrep i området. NVE mener den samlede belastningen på vassdragsnaturen i Røldal er høy. Etter NVEs vurdering vil en videre utbygging kunne forsterke de negative virkningene av reguleringsmagasinet i Valldalen. Dette begrunnes med at de tekniske inngrepene vil forlenges inn i lett tilgjengelige områder med store landskaps- og friluftsinnteresser. NVE frarår at det gis konsesjon til Grøno og Middalen kraftverk.

4. Merknader til NVEs innstilling

Innstillingen ble sendt på høring til Odda kommune og Hordaland fylkeskommune. Departementet har ikke mottatt merknader fra kommunen eller fylkeskommunen. Det ble avholdt møte mellom søker, grunneiere, Odda kommune og departementet den 7.5.2015.

5. Planendringssøknad for Grøno kraftverk og Middalen kraftverk

For kraftverkene Grøno og Middalen var det søkt om nedgravd rørgate på hele strekningen. Iht. NVEs utredningsprogram skulle søker utrede et alternativ med vannvei i fjell. I dette alternativet ble det lagt opp til at rørgaten fra Grøno og Middalen kraftverk skulle legges i en 450 m lang nedsprenget grøft fra kraftstasjonene til tunnelpåhugg. Derifra skulle det drives en felles tunnel i en lengde av 150 meter før tunnelen delte seg med 620 m tunnel til inntaket til Grøno og 450 m til inntaket til Middalen. Søker ønsket ikke en tunnelløsning for Grøno og Middalen fordi dette ikke ville gi en vesentlig endring i inngrepet. NVE la også til grunn at reduksjonen i terrenginngrepene ikke var avgjørende i sin innstilling av 16.12.2014.

Søker fremmet i brev datert 8.9.2015 og 4.11.2015 justerte planer for Grøno kraftverk og Middalen kraftverk. Under departementets befarings 16.9.2015 ble de justerte planene presentert. Endringene innebærer at det tidligere omtalte tunnelalternativet forlenges med 350-400 meter og at strekning med nedgravd rørgate før kraftstasjon reduseres tilsvarende, samt at traseen for vannveien flyttes noe. I de justerte planene legges rørgaten i tunnel under elva Grøno i stedet for som rørbro, som ble vurdert i NVEs innstilling.

De justerte planene ble sendt på begrenset høring. Ingen av høringspartene endret sitt opprinnelige syn på utbyggingene etter at planendringene ble lagt frem.

Fylkesmannen opprettholder sin innsigelse med det syn at utbyggingen fortsatt vil gi sterk negativ konsekvens for landskap, friluftsliv, villrein og store sammenhengende naturområder med urørt preg. Disse temaene er også vektlagt i flere av de andre høringsuttalelsene. Kommunen, grunneier, grunneierlaget og noen hytteeiere i området ønsker en utbygging, og legger vekt på at fornybar kraftproduksjon, lokalt næringsgrunnlag, forbedret infrastruktur, mobildekning og økt sikkerhet i Valldalen vil gi positive ringvirkninger ved en eventuell utbygging. Flere av disse mener også at konsekvensene av utbyggingen for villrein, landskap og friluftsliv vil være akseptable.

Departementet oversendte planendringssøknaden og de innkomne høringsuttalelsene til NVE for vurdering den 21.1.2016. I brev datert 15.3.2016 har NVE vurdert de endringene som er gjort i etterkant av NVEs innstilling. Det reviderte utbyggingsalternativet vil avbøte ulempene kun i begrenset grad, og ikke tilstrekkelig for landskaps- og friluftinteressene i området, og ikke i en slik grad at det endrer NVEs opprinnelige vurdering. Videre endrer ikke de reviderte utbyggingsplanene NVEs syn på konsekvensene av tiltaket for villrein og den samlede belastningen av vannkraft i området. NVE kan ikke se at de nye forslagene til avbøtende tiltak gir grunnlag for å endre innstillingen av 16.12.2014.

Nils Petter Rabbe (grunneier) har i e-post 20.4.2016 kommentert høringsuttalelser og NVEs vurdering av planendringssøknaden til kraftverkene Grøno og Middalen.

Departementet mottok brev fra Odda Energi datert 3.12.2015 vedlagt oppdatert nettutredning utført av Jøsok Prosjekt AS. Odda Energi har kommet med utdypende informasjon om nettsituasjonen i området i e-poster av 15.3.2017, 6.7.2017 og 11.7.2017. Disse oversendelsene inkluderte blant annet brev datert 8.4.2017 fra Statnett om frist for avklaring om realisering av kraftutbygging, og en e-post fra Statnett den 12.6.2017 med kostnadsestimat for ny transformatorstasjon.

Småkraft AS sendte inn oppdaterte kostnadsestimat for de fire kraftverkene per e-post den 16.3.2017 og 25.4.2017.

6. Departementets vurderinger

6.1. Vurderingsgrunnlaget

I den skjønsmessige vurderingen som foretas etter vassdragslovgivningen vurderes miljøkonsekvensene av tiltakene i Valldalen i et helhetlig og langsiktig perspektiv der fordelene avveies mot kostnadene prosjektene påfører samfunnet. Fordelene ved prosjektet er i stor grad knyttet til verdien av ny kraftproduksjon, mens kostnadene blant annet er knyttet opp imot miljøvirkninger, forringelse av naturmangfoldet, landskap og friluftsliv.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer for vedtak etter vassdragslovgivningen. Det vises i den sammenheng til forvaltningsmålene om naturtyper, økosystemer og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

I tråd med naturmangfoldloven § 8 første ledd om kunnskapsgrunnlaget bygger departementet på følgende for sin vurdering:

- Søknader av 30.8.2011 fra Småkraft AS, planendringssøknad for kraftverkene Holdøla sør og nord av 2.7.2012 og planendringssøknad for kraftverkene Grøno og Middalen av 8.9.2015
- NVEs innstilling av 16.12.2014 med høringsuttalelser til søknaden og NVEs tilleggsuttalelse av 15.3.2016
- Høringsuttalelser og søkers egne merknader til innstillingen
- Høringsuttalelser til planendringssøknaden og diverse andre uttalelser til NVEs tilleggsuttalelse.
- Miljøvurderingsrapport av Multiconsult AS og Rådgivende biologer AS vedlagt søknaden om Holdøla kraftverk (denne søknaden ble senere delt i to søknader for henholdsvis - Holdøla sør og Holdøla nord).
- Konsekvensutredning for Grøno, Middalen og Trossov kraftverk av 1.12.2010, utarbeidet av Multiconsult AS og basert på utredningsprogram fastsatt av NVE 21.9.2009
- Departementets befaringsrapport 16.9.2015
- Oppdaterte søk i Naturbase og Artsdatabankens artskart

Etter departementets syn utgjør den samlede dokumentasjon i saken et faktagrunnlag som er tilstrekkelig til å vurdere virkningene av kraftutbyggingen på naturmangfoldet slik naturmangfoldloven § 8 krever, og for å fatte vedtak i saken, jf. forvaltningsloven § 17.

6.2. Landskap og friluftsliv

Landskap

Valldalen ligger innenfor et omfattende hei- og viddelandskap, opp mot Hardangervidda nasjonalpark. Hoveddalføret ligger i nord-sør retning og er noe avrundet topografisk sett. Valldalen preges av Valldalsmagasinet som ble etablert på midten av 1960-tallet.

Holdøla ligger langs veien som ble bygget i forbindelse med etableringen av Valldalsmagasinet. Tiltaksområdet ligger i en dalside som er sørøstlig eksponert. Øvre del av vassdraget er delvis synlig fra veien når man kjører inn i Valldalen. Når man passerer

Holdøla er det imidlertid nedre del og særlig den karakteristiske fossen som ligger rett ovenfor veien som er eksponert.

Odda kommune er positive til bygging av Holdøla kraftverk med vannvei i fjell, men mener det må slippes en høyere minstevannføring enn omsøkt i perioden 01.07 til 31.08. Fylkesmannen har innsigelse til alle prosjektene, delvis på bakgrunn av de landskapsmessige konsekvensene av prosjektene. Fossen i nedre del av Holdøla trekkes i liten grad frem i de mottatte uttalelsene, men derimot helheten av de gjenværende vassdragene.

NVE mener i likhet med flere av høringspartene at vassdragenes verdi for landskapsopplevelsen og virkningene av de tekniske inngrepene som følge av kraftutbygging, er en helt sentral problemstilling i disse sakene. Redusert vannføring i Holdøla, og særlig i den karakteristiske fossen ovenfor veien, er den mest fremtredende landskapsvirkningen av kraftverkene i Holdøla. NVE mener at konsekvensen i noen grad kan avbøtes med krav om minstevannføring, men fossen vil uansett miste mye av sin verdi som landskapselement. Med krav om blant annet god terrengtilpasning kan de tekniske inngrepene bli akseptable.

I indre del av Valldalen møtes flere markante dalfører, bl.a. Vivassdalen (N), Middalen (NØ) og Trossovdalen (Ø). Dalene er relativt slake i lengderetningen og de omkranses av markante topper. Grøno og Middalselva renner ut innerst i Valldalsvatnet. Vannføringen i vassdragene er høyest i sommerhalvåret, og de fremstår som inntrykkssterke for folk som går på stiene langs vassdragene. På berørt strekning i Grøno er det særlig øvre del med fossen, det slake partiet i nedre del og ikke minst fossene, som er særlig verdifulle for landskapsopplevelsen. Vassdraget er synlig i et begrenset landskapsrom, men til gjengjeld er det mange som bruker stien tett ved. Middalselva er for en stor del lite synlig i landskapsrommet siden vassdraget er nedskåret i terrenget på det meste av berørt strekning, men også her er det muligheter for turgåere å komme nær elva til ulike utkikkspunkt og se fossefallene.

NVE mener området innerst i Valldalen har stor landskapsmessig verdi, og kan ikke se at Valldalsmagasinet trekker verdiene ned i en slik grad at dette i seg selv forsvarer en videre utbygging av Grøno og Middalselva. Søkers forslag til slipp av minstevannføring vil etter NVEs skjønn føre til at spesielt Grøno, men også Middalselva vil oppleves som sterkt regulert. Planområdet for kraftverkene vil få en permanent endret karakter. En tunnelløsning etter de reviderte planene vil etter NVEs syn redusere inngrepet rundt stiene, da strekningen med nedgravd rørgate er forkortet, og rørbro over Grøno utgår. På en annen side vil også et tunnelpåhugg være et stort inngrep. Tunnelpåhugget skal legges i et terreng med svak helning, og det vil være nødvendig å grave seg et stykke ned for å etablere et stort nok påhugg. Påhugget vil vanskelig kunne skjules i landskapet. Sårene i landskapet som følge av terrenginngrepene vil bli betydelige og varige, og revegetering vil ta lang tid på grunn av kort vekstsesong. Opplevelsesverdien vil svekkes, og planområdet vil etter NVEs vurdering få en permanent endret karakter, også med den nye tunnelløsningen. NVE mener kraftverkene Holdøla sør og nord vil ha akseptable konsekvenser for landskapet dersom det settes vilkår. Kraftverkene Grøno og Middalen vil derimot føre til vesentlige konsekvenser som er tungtveiende i NVEs vurdering av konsesjonsspørsmålet.

Friluftsliv

Valldalen er en viktig innfallsport til Hardangervidda nasjonalpark fra sør. Fra innerst i Valldalen går det merkede stier mot Haukelisetter (SØ), Middalsbu, Hellevassbu (Ø), Litlos (N), Reinsnos (V) og Røldal (SV). Vassdragene er særlig inntrykkssterke i nedre del der Grøno deler seg og danner flere fosser. Herfra kan turgåere krysse Grøno og følge stier enten langs Grøno til Vivassvatnet eller langs Middalselva til Middalsbu. Flere av høringsuttalsene legger betydelig vekt på Valldalens verdi for friluftslivet. Ifølge FNF Hordaland med flere er Valldalen den siste naturlige innfallsporten på vestsiden av Hardangervidda, hvor elvene fortsatt renner fritt og hvor en kan få en opplevelse av en naturlig overgang til nasjonalparken. Viktigheten av Valldalen som innfallsport til Hardangervidda blir også understreket av DNT Oslo og Omegn i deres uttalelse.

Veien inn i Valldalen åpnes normalt i midten av juni, og kan brukes frem til snøen legger seg. Området er brukt både lokalt, regionalt og av tilreisende. DNT Oslo og Omegn eier og driver selvbetjeningshyttene Middalsbu i Valldalen, Hellevassbu og den betjente hytta Litlos. Hyttene har et belegg på hhv. om lag 700, 1600-1700 og 2600-3000 overnattinger pr år. Bruken av Valldalen er imidlertid, ifølge DNT Oslo og Omegn, betydelig høyere enn det som fremkommer av overnattingstallene. Overnattingstallene viser at bruken er langt høyere på sommeren sammenlignet med resten av året. I konsekvensutredningen vises det til fylkeskommunens og Fylkesmannens kartlegging av viktige friluftsområder i fylket¹. Det blir oppgitt at det meste av Valldalen er klassifisert som et lokalt viktig område (C), mens Hardangervidda nasjonalpark og området innerst i Valldalen, inkludert influensområdet til Grøno og Middalen kraftverk, er klassifisert som svært viktig (A-verdi).

Nils Petter Rabbe mener konsekvensutredningen har tatt feil når verdien av Valldalen for friluftslivet er vurdert. Han poengterer også at det er ingen DNT-stier som følger tett på vassdraget innover mot Middalen og Vivassdalen. Rabbe mener at planendringene for Grøno og Middalen vil redusere inngrepene i stor grad og at de nå vil bli konsentrert i et område som ikke er et typisk rekreasjonsområde, men allerede påvirket av eksisterende inngrep med blant annet lagring av varer og utstyr.

Etter NVEs vurdering vil det ikke være mulig å opprettholde områdets store verdi for friluftslivet ved en ev. utbygging. Dette skyldes bl.a. at vassdragene vil miste mye av sin inntrykksstyrke når de i stor grad vil domineres av minstevannføring. Videre vil terreng-inngrepene bli betydelige og varige slik at opplevelsesverdiene svekkes i svært stor grad, og da særlig i anleggsfasen, men også etter at kraftverkene har kommet i drift.

Odda kommune setter krav om at turstiene langs Grøno og Middalselva skal gjenskapes etter anleggsperioden. Etter NVEs erfaring kan man forvente at området vil endre karakter i stor grad etter en utbygging. Revegeteringen vil ta lang tid på grunn av lite vekstmasser og kort vekstsesong. I driftsperioden kan man også forvente at konsesjonær trenger tilgang til f.eks. inntak med motorisert kjøretøy som igjen vil gi terrengskader og støy i et område med

¹ Fylkesmannen i Hordaland og Hordaland fylkeskommune. 2008. Område for friluftsliv. Kartlegging og verdisetting av regionalt viktige område i Hordaland. Prosjektrapport 2008.

begrenset motorisert ferdsel sommerstid. Hensynet til friluftslivet er tungtveiende for NVEs vurdering av konsesjonsspørsmålet.

En utbygging av Holdøla vil, etter NVEs vurdering, kunne oppleves som særlig sjenerende i anleggsperioden. Kraftanlegget vil imidlertid være i synsfeltet i kort tid på vei inn Valldalen og derfor ha en begrenset negativ effekt for landskapsopplevelsen. NVE mener derfor det vil være mulig å få til en akseptabel utbygging i Holdøla.

Departementet mener Valldalen innehar store landskapskvaliteter og har stor verdi for friluftslivet. Spesielt gjelder dette for indre deler av Valldalen, men også Holdøla har betydelig landskapsverdi og betydning for lokalt friluftsliv. Elvestrengen til Holdøla er for eksempel godt synlig når man kommer kjørende innover ved Grytingsstølen. Departementet legger vekt på at det går stier langs Grøno og Middalen som gjør at turgåere kan oppleve elvene på nært hold.

Søker og flere høringsparter har foreslått avbøtende tiltak som kan redusere de negative konsekvensene for friluftslivet. Slik departementet ser det vil utbygging av disse fire kraftverkene føre til redusert opplevelsesverdi for friluftslivet spesielt på sommeren og høsten når området er mest brukt av turgåere. Departementet mener at de negative konsekvensene for landskap og friluftsliv ikke kan avbøtes i tilstrekkelig grad for noen av de fire prosjektene.

Departementet er enig med NVE i at ved en utbygging av Holdøla sør og nord vil elva og fossen i nedre del miste mye av sin verdi som landskapselement, selv med slipp av minstevannføring. Departementet støtter NVEs vurdering av at de tekniske inngrepene vil gi begrensede negative konsekvenser. Departementet har vektlagt at en utbygging av Holdøla sør og nord vil få noen negative konsekvenser for landskap og friluftsliv. Departementet har lagt stor vekt på de negative konsekvensene som en utbygging av Grøno og Middalen vil få for landskap og friluftsliv, både som følge av redusert vannføring og de tekniske inngrepene.

6.3. Naturmangfold

Villrein

Villrein er en nasjonal ansvarsart og Norge har et internasjonalt ansvar for å ta vare på villreinen og dens leveområder. Alle de fire prosjektene ligger innenfor et nasjonalt villreinområde der hensikten er å ivareta villreinens leveområde og livsvilkår. I regional plan for Hardangervidda (2011-2025) står følgende:

"Ny eller utvidelse av eksisterende kraftutbygging eller kraftlinjer bør unngås i villreinens leveområder. Unntak kan gjøres for tiltak som ikke innebærer nye inngrep av betydning for bevaring av villreinstammen, samt for tiltak med samlet positiv miljøgevinst knyttet til villrein, landskap og andre miljø- og verneinteresser."

Valldalens verdi for villreinen og antatte konsekvenser av kraftutbygging er utredet i konsekvensutredningen for Grøno og Middalen kraftverk og i miljørapporten for Holdøla kraftverk (prosjektet ble senere delt i Holdøla sør og nord). I konsekvensutredningen er det

oppgitt at Valldalen tilbyr bra vårbeite og har flere kvaliteter som trekker verdien av området opp. Valldalen er imidlertid berørt av eksisterende inngrep og menneskelig aktivitet, og dette trekker verdien av området ned. Utreder legger vekt på at Valldalen ikke blir regelmessig brukt som kalvingsområde, noe som gjør at det ikke betegnes som et spesielt viktig kalvingsområde. Samlet sett vurderes indre del av Valldalen til å ha liten til middels verdi for villreinstammen. I miljørapporten for Holdøla vurderes nedre del av Holdøla til liten til middels verdi, mens øvre del vurderes til å ha middels verdi.

I konsekvensutredningen er det lagt ved et notat som oppsummerer kunnskapsstatus om effekter av menneskelig inngrep på villrein. Her gjøres det rede for at relativt små inngrep kan få betydelige konsekvenser for villrein da den samlede forstyrrelseseffekten kan overstige summen av effekten av enkeltinngrepene. Den menneskelige forstyrrelsen i Valldalen er likevel så omfattende at kraftutbyggingene ikke vil påvirke villreinen nevneverdig.

Områdets verdi for villrein og mulige konsekvenser av kraftutbygging på arten vurderes svært ulikt i høringsuttalelsene.

Fylkesmannen har fremmet innsigelse der det legges avgjørende vekt på at utbyggingsprosjektene ligger innenfor det nasjonale villreinområdet. Fylkesmannen mener kraftverkene vil være til skade for villreinens livsvilkår både i dag og i fremtiden. Fylkesmannen mener det er viktig at Valldalen og omegn i minst mulig grad endrer karakter og bruk. Hensynet til villreinen er også spesielt omtalt i fylkesdelplan for småkraft.

I følge Villreinnemnda er villreinens bruk av områdene vest for Valldalsvatnet sporadisk, men området lenger nord i Valldalen, det vil si øvre deler av Middalen og Vivasdalen, ble benyttet til kalvingsområde i 2004-2006. De seneste årene er det først og fremst bukker som er observert i området. Dyrene kan i varme perioder på sommeren trekke vestover for å finne beite og avkjølings- og lufteplasser. Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet kan akseptere at det gis konsesjon for de omsøkte tiltak under følgende forutsetninger; anleggsfasen legges til etter 1. juli eller når det ikke er kalvende simler eller simler med små kalver i området, helikoptertrafikk unngås, spesielt før 1. juli, og tekniske inngrep må integreres i terrenget på best mulig måte for å unngå at de fungerer som barrierer i terrenget. Nemnda mener at det er menneskelig ferdsel som forstyrrer villreinen, og vil ikke akseptere at det tilrettelegges for ytterligere økt ferdsel inn i villreinområdet med utbedring av veier og bygging av parkeringsplasser/varmestue og lignende i Valldalen.

Grunneier Nils Petter Rabbe mener Norge har sterke og levedyktige villreinstammer og at villreinen ikke vil bli skadelidende av kraftutbygging i Valldalen. Videre viser Rabbe til at Fylkesmannen i andre konsesjonssaker i viktige villreinområder har lagt vesentlig mindre eller ingen vekt på dette forholdet. Rabbe konkluderer med at villreinproblematikk knyttet til kraftutbygging i Valldalen er et vikarierende argument.

NVE registrerer at indre del av Valldalen har kvaliteter som kalvingsområde ved at området er skjermet, de sørvendte liene kan gi tidlig grønt beite som kan være viktig rett etter kalving og at området ble benyttet til kalving i perioden 2004-2006. Høye fjelltopper i umiddelbar

nærhet øker verdien av området. Selv om området er lite benyttet de senere årene, betyr ikke dette at Valldalen er uten verdi. I vurderingen av konsesjonsspørsmålet er det viktig å vurdere konsekvensene av utbygging på lang sikt. I konsekvensvurderingene av anleggsperioden er det lagt til grunn at alt anleggsarbeid skal utføres etter 1. juli eller når det ikke er kalvende simler ev. simler med små kalver i området. Søker har også lagt dette til grunn i sine utbyggingsplaner av hensyn til villreinen. På grunnlag av konsekvensutredningen og mottatte høringsuttalelser legger NVE til grunn at Valldalen er et verdifullt område for villrein som det er viktig å ivareta.

Valldalsveien er kun åpen i sommersesongen. På forsommeren sjekker lokalt oppsyn området for å påvise ev. kalvende simler før veien åpnes. Slik NVE forstår det har ikke søker til intensjon at veien skal åpnes tidligere verken i anleggs- eller driftsfasen. Dette er også forutsatt i en rekke høringsuttalelser. Med en slik løsning vil søker ha svært begrenset tilgang til kraftanlegget i denne perioden. NVE mener man må påregne at kraftverket må etterses og vedlikeholdes i en driftsfase. Man kan for eksempel forvente at kraftverkene vil ha høy produksjon i mai og juni, og det vil være uheldig dersom søker ikke får tilgang til kraftverket ved behov. NVE mener derfor at kraftverkene vil føre til noe økt ferdsel i området på sikt.

I utbyggingsplanene er det lagt til grunn en rekke avbøtende tiltak for å fremme friluftsinnteressene i Valldalen. Tiltakene er også lagt inn som forutsetninger i flere høringsuttalelser. Villreinnemnda mener at det er menneskelig ferdsel som forstyrrer villreinen, og vil derfor ikke akseptere at det tilrettelegges for økt ferdsel inn i villreinområdet, med utbedring av veier, bygging av parkeringsplasser/varmestue og lignende. NVE registrerer at det er en interessekonflikt der hensynet til villreinen er satt opp mot friluftslivsinteressene. Etter NVEs syn er det avgjørende at villreinen ikke blir skadelidende av en ev. utbygging, og det vil derfor være uheldig om det settes vilkår som fremmer økt bruk av området. Dette vil på sin side bety at friluftsinnteressene ikke får de fordelene som er presentert i søknadsprosessen. NVE kan imidlertid ikke nekte grunneierne å gjøre tiltak utenom arealene som er direkte tilknyttet kraftverkene. Slik sett mener NVE det er en reell mulighet for at området blir mer tilrettelagt og at høyereliggende områder blir lettere tilgjengelig ved en ev. utbygging.

NVE vurderer de eksisterende inngrepene i Valldalen, bortsett fra reguleringsmagasinet, til å være av en helt annen karakter enn de omsøkte kraftverkene. Man må regne med store terrenginngrep i en anleggsfase. Arealbruken kan bli langt mer omfattende enn det som fremgår av detaljkartet som er vedlagt NVEs innstilling. Området vil kunne endre karakter og bruk etter en ev. utbygging. Terrenginngrepene, selv med vannvei i fjell, blir omfattende, og et slikt tiltak vil ikke redusere behovet for tilsyn med kraftverket i driftsfasen. Etter NVEs mening vil en utbygging av Grøno og Middalen kraftverk kunne være i konflikt med forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven siden det vil kunne føre til en reduksjon i villreinenens bruk av et nasjonal villreinområde.

Etter NVEs oppfatning er området rundt Holdøla av noe mindre verdi enn indre deler av Valldalen, siden influensområdet ikke synes å ha de samme kvalitetene. Bygging og drift av Holdøla sør og nord kan få negative konsekvenser for villreinen, men NVE mener at det med avbøtende tiltak vil være mulig å finne en akseptabel løsning.

Departementet registrerer at hensynet til villreinstammen på Hardangervidda har fremstått som et sentralt tema i søknads- og høringsprosessen.

Den største utfordringen i forvaltningen av villrein er, slik departementet ser det, å sikre at villreinbestandene får beholde leveområder av tilstrekkelig størrelse og kvalitet. Viktige funksjonsområder som vinterbeiter, kalvingsområder og trekkveier er spesielt sårbare for inngrep og bør unngås. De aktuelle områdene innerst i Valldalen har vært brukt som kalvingsområder.

Fylkesmannen mener at den samlede belastningen på villreinen allerede er stor. Hardangervidda berører tre ulike fylker og ti kommuner. I likhet med Odda kommune vil de fleste kommunene ønske å legge til rette for en viss næringsutvikling, både i form av kraftutbygginger og andre typer inngrep, innenfor områdene som omfattes av regional plan for Hardangervidda, herunder innenfor villreinens leveområder. For å oppnå det nasjonale målet om å sikre leveområdene til villrein, er det nødvendig å begrense nye inngrep til tilfeller der fordelene knyttet til inngrepene er tilstrekkelig store.

Departementet legger til grunn at alle de fire prosjektene ligger innenfor et nasjonalt villreinområde som er av verdi for villreinen. Departementet støtter NVEs vurdering av at tiltakene vil kunne føre til økt tilgjengelighet og ferdsel inn i området.

Villreinens arealbruk varierer gjennom lengre tidsperioder. Store beitearealer kan i lange perioder ligge ubrukt, men dette betyr ikke nødvendigvis at de har fått mindre verdi. Det er derfor viktig å ta vare på områder som har høy habitatkvalitet, som for eksempel kalvingsområder. Grøno og Middalen ligger i et dokumentert kalvingsområde. Departementet legger til grunn at bygging av Grøno og Middalen vil øke den samlede belastningen på villrein, og at dette vil kunne få negative konsekvenser for villreinens bruk av området.

Departementet støtter NVEs vurdering av at de indre delene av Valldalen har høyere verdi for villreinen, da dette området er et egnet kalvingsområde, og at ulempene av utbyggingene vil kunne bli større her enn ved utbygging av Holdøla.

Holdøla har blitt vurdert i konsekvensutredningen til liten til middels verdi i nedre del og middels verdi i øvre del for villrein. Departementet vurderer at det er fare for at de tekniske inngrepene i terrenget ved inntak, tunnelpåhugg og kraftstasjon sammen med behovet for tilsyn kan medføre ulemper for villreinen også rundt Holdøla.

Departementet konstaterer at det er usikkerhet knyttet til konsekvensene for villrein av utbyggingene, og mener det taler for å se hen til føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven. Departementet har lagt vekt på konsekvensene for villrein i vurderingen av kraftverkene Grøno og Middalen. Dette er et hensyn som også inngår i vurderingen av kraftverkene Holdøla sør og nord.

Terrestrisk miljø

Rett nedstrøms planlagt inntak i Grøno er naturtypen fossesprøytsone registrert. Det ble ikke funnet rødlistearter her, men på grunn av naturtypens store utstrekning er den vurdert som regionalt viktig (B-verdi). En realisering av kraftverket vil redusere fuktigheten i fossesprøytsonen, og sannsynligvis redusere verdien til lokalt viktig (C-verdi). Konsekvensene av tiltaket vurderes som middels negativ i konsekvensutredningen.

Etter NVEs vurdering er det særlig fossesprøytsonen i Grøno som bør trekkes frem som verdifull i det terrestriske miljøet. NVE mener dette momentet skal inkluderes i totalvurderingen av prosjektet, selv om det ikke er avgjørende isolert sett. Departementet deler NVEs vurdering av dette spørsmålet.

6.4. Nettilknytning

NVE har ikke mottatt en egen fagrapport iht. utredningsprogrammet med en samlet vurdering knyttet til kraftledningene, men har likevel kommet til at det ikke er behov for ytterligere utredninger. Departementet støtter denne vurderingen.

Fra Grøno og Middalen kraftverk må det legges en felles 22 kV jordkabel på 12 km til eksisterende 22 kV nett ved Valdalsdammen. Kabelen legges langs veien på vestsiden av Valdalsvatnet, eller som kabel på bunnen av magasinet. Kraftverkene Holdøla sør og nord kobles til kabelen. NVE har ikke mottatt høringsuttalelser som har kommentert negative konsekvenser for allmennheten som følge av ledningstilknytningen. NVE forutsetter at ledningstilknytningen utføres med jordkabel som omsøkt, og mener hensynet til de allmenne interessene kan ivaretas gjennom godkjenning av detaljplan.

Statnett uttaler at det ikke er kapasitet i transformatoren i Røldal, og at det er nødvendig med ny transformering mot sentralnettet for å kunne ta imot mer produksjon. Basert på e-post fra Odda Energi av 15.3.2017 med tilhørende dokumenter er departementets forståelse at det er behov for å etablere ny transformering mot transmisijsnettet, installere komponenter i koblingsanlegg på Lynghammer og etablere respektive radielle avganger som kan knytte kraftverkene til koblingsanlegget i Lynghammer før ny kraftproduksjon kan knyttes til nettet.

NVE behandlet en søknad om nettilknytning av Midtlægre kraftverk i brev av 24.10.2014. Her ble status for nettsituasjonen i Røldal beskrevet på følgende måte:

«Statnett fikk i 2011 konsesjon til å bygging av ny transformatorstasjon med 300/22 kV transformering i Røldal. NVE ga konsesjonen med bakgrunn i at det er planlagt mye ny kraftproduksjon i området som var antatt å gjøre nettinvesteringen samfunnsmessig rasjonell. Investeringen var da beregnet å være samfunnsøkonomisk lønnsom dersom 80 GWh kraftproduksjon ble bygget ut i området. I januar 2014 fikk Statnett utsatt frist for idriftsettelse av Røldal transformatorstasjon til 2017 fordi det på dette tidspunktet ikke var gitt konsesjon til tilstrekkelig mengde småkraft til å kunne forsvare investeringen.

(...)

I 2011 var det gitt konsesjon til omtrent 50 GWh årlig kraftproduksjon i Røldalsområdet, mens 112,1 GWh årlig produksjon var planlagt. Tall fra oktober 2014 viser at det er gitt konsesjon til 111,6 GWh årlig kraftproduksjon.

(...)

Statnett oppgir at det i 2012 ble beregnet at 110-120 GWh ny produksjon måtte tilknyttes Røldal transformatorstasjon for at utbyggingen skulle være lønnsom. De beregnede investeringskostnadene har etter dette økt noe, og Statnett antar derfor at volumet ny produksjon som er nødvendig for at byggingen av Røldal transformatorstasjon er lønnsom ligger noe høyere.»

Odda Energi AS skriver i sin uttalelse datert 6.3.2012 at det samlet trengs mellom 120 – 140 GWh for at utvidelsen av Røldal transformatorstasjon skal bli samfunnsmessig lønnsom. Småkraft påpeker i sin kommentar til uttalelsene viktigheten av at det gis konsesjon til et tilstrekkelig antall prosjekter i Valldalen, slik at nødvendige forsterkninger lar seg realisere. NVE registrerer at det er usikkerhet knyttet til hvor mye ny produksjon som må tilkobles for at investeringen skal bli lønnsom. I vurderingen av konsesjonsspørsmålet for kraftprosjektene i Valldalen har NVE imidlertid valgt å vektlegge dette momentet, om enn ikke i avgjørende grad for alle kraftverkene. Dersom det kun gis konsesjon til Holdøla sør og Holdøla nord kraftverk, vil det samlede produksjonsbidraget til Røldal transformatorstasjon øke fra ca. 111 GWh til ca. 140 GWh. NVE mener at produksjonen dermed synes å være tilstrekkelig for å bygge transformatorstasjonen. Uavhengig av hvor grensen for samfunnsmessig lønnsomhet går, mener NVE at presentert nettløsning ikke kan veie så tungt at man gir konsesjoner til vannkraftverk som får uakseptable konsekvenser for allmenne interesser. Etter NVEs syn må nettløsningen tilpasses konsesjonene og ikke omvendt.

Odda Energi sendte 3.12.2015 brev om nettløsningene og ny rapport om nødvendige tiltak i 22 kV nett på grunn av utbygging av småkraftverk i Odda og Suldal. I rapporten er det beregnet at samlet årlig produksjon uten noen av de fire utbyggingene i Valldalen er 143 GWh. Odda Energi skriver at utbygging av kraftverkene i Valldalen vil redusere kostnadene for investorene og bidra til at det blir full utbygging.

Departementet mener, som også NVE gir uttrykk for, at det ikke kan gis konsesjoner til kraftproduksjon, som av andre grunner ikke ville fått konsesjon, med begrunnelse å redusere kostnader knyttet til nettløsninger.

Departementet støtter NVEs vurdering av at konsekvensene av selve nettilknytningen for allmenne interesser er begrenset og kan ivaretas i en detaljplan. Departementet har ikke lagt særskilt vekt på dette temaet i vurderingen av konsesjonsspørsmålet.

6.5. Samlet belastning på vassdragsnaturen

NVE har behandlet de omsøkte prosjektene i Valldalen samlet for å kunne ta stilling til ev. samlede virkninger av utbyggingene som ikke kommer frem eller som blir mindre fremtredende dersom den enkelte sak vurderes for seg. En slik tilnærming er i tråd med naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning, og OEDs egne retningslinjer for behandling av små vannkraftverk fra 2007 der sumvirkninger omtales.

Den samlede belastningen som følge av vannkraftutbygging i Odda kommune og Røldal spesielt er sentral i flere av høringsuttalelsene.

I Fylkesdelplan for små vannkraftverk i Hordaland står det følgende i oppsummeringen av delområdet Røldal: «*Vassdragsnaturen i delar av området er sterkt påverka av store vasskraftutbyggingar og det vert viktig å ta dette med ved vurdering av sumverknad for området ved nye prosjekt*».

Fylkesmannen mener utbyggingsprosjektene i Valldalen fører til mange og for det meste irreversible inngrep i naturen i et område som alt er sterkt påvirket av tiltak, og der det er viktig å sikre rest-naturområder for allmennheten, dyrelivet og det biologiske mangfoldet for øvrig.

Nils Petter Rabbe (grunneier) påpeker at vernet areal i Odda kommune utgjør 33 prosent bare for nasjonalparkene. I tillegg kommer et landskapsvernområde, verna vassdrag og et arealkrevende kulturminnevern. Rabbe mener Valldalen ikke er et unikt område der man må være ekstra varsom for å sikre verneområder. I uttalelsen har Rabbe lagt ved et kartutsnitt som viser hvor mye frittrennende vann som er tilgjengelig på familiens eiendom. Det understrekes at prosjektene innerst i Valldalen vil redusere vannføringen i totalt 3,15 km av elvene, mens det er flere hundre kilometer med frittrennende vann i elver og bekker i tillegg til en del kvadratkilometer med innsjøer. Rabbe mener at det er sådd en ubegrunnet frykt for at «*alt*» skal bygges ut. Rabbe er sterkt uenig i NVEs vurdering av samlet belastning, og viser til at andre daler er langt sterkere utbygd.

Småkraft har i sine kommentarer til høringsuttalelsene støttet seg på uttalelsen fra Rabbe. Småkraft mener videre at det er bedre å utnytte vannressursene (og samle inngrepene) i områder som allerede er sterkt berørt av tidligere inngrep, slik som Valldalen, enn å spre inngrepene utover mer uberørte områder. FNF Hordaland mener at argumentet om at området allerede er sterkt regulert til vannkraft ikke holder mål, men snarere er et argument for å verne det som er igjen av fritt rennende vann. FNF skriver at området på oversiden av Valldalsvatnet er lite berørt, og må kunne karakteriseres som kulturlandskap og villmarkspreget område av høy verdi. Småkraft mener denne påstanden er sterkt misvisende og oppgir at Valldalsmagasinet utnyttes langt mer aktivt nå enn i tidligere år, hvilket betyr at reguleringssonen blottlegges gjennom stort sett hele sommerhalvåret. Småkraft mener prosjektene slik de nå er omsøkt kan gjennomføres uten å påføre området en vesentlig tilleggsbelastning.

NVE er enig med de høringsparter som mener at den samlede belastningen på vassdragsnaturen i Røldal er høy. NVEs ressurskart viser at det ikke er flere kartlagte vannkraftressurser i Røldal av en viss størrelse bortsett fra Kvesso og Trossobekken (ikke identisk med prosjektet som ble trukket) som ligger øst for Valldalsvatnet på motsatt side av Holdøla. Her er det kartlagt en samlet vannkraftressurs på om lag 20 GWh i årlig produksjon. NVE har ikke andre søknader om å bygge nye vannkraftverk i Røldal til behandling. NVE mener dette skyldes at vannkraftressursene som er mest lønnsomme allerede er vurdert eller utbygd.

Valldalen er sterkt preget av reguleringsmagasinet og konsekvensene av videre utbygging av vannkraftverk vurderes ulikt av høringspartene. NVE mener gjenværende urørte vassdrag i Valldalen har stor opplevelsesverdi, og kan ikke se at Valldalsmagasinet trekker verdiene

ned i en slik grad at dette i seg selv forsvarer en videre utbygging av Grøno og Middalselva. Etter NVEs vurdering vil en videre utbygging kunne forsterke de negative virkningene av reguleringsmagasinet. Dette begrunnes med at de tekniske inngrepene vil forlenges inn i lett tilgjengelige områder med store landskaps- og friluftsjnteresser. Virkningene vil etter NVEs syn bli store i både anleggs- og driftsfasen. NVE legger også vekt på Røldal er sterkt påvirket av vannkraftutbygging. Prosjektene i Valldalen er blant de siste i kommunen, og de vurderes som konfliktfylte. På bakgrunn av dette mener NVE at tålegrensen for vassdragsinngrep i indre del av Valldalen er nådd.

NVE anser Holdøla kraftverk sør og nord som langt mindre konfliktfylt utfra verdiene i området. En utbygging vil også her kunne forsterke de negative konsekvensene av reguleringsmagasinet, men det vil etter NVEs vurdering være mulig å avbøte virkningene i tilstrekkelig grad. Vassdraget vil miste mye av sin inntrykksstyrke, men for mange vil dette oppleves som negativt bare i det man passerer vassdraget på vei inn til indre del av Valldalen.

Departementet støtter NVEs vurdering av samlet belastning av kraftutbygging i Valldalen når det gjelder Grøno og Middalen og har lagt vekt på dette i vurderingen av konsesjonsspørsmålet. Departementet mener at selv om verdiene knyttet til Holdøla er mindre, vil en utbygging også her føre til negative konsekvenser som må tillegges vekt i den samlede vurdering av fordeler og ulemper.

For en vurdering av samlet belastning på villrein vises til kapitlet om naturmangfold.

6.6. Samfunnsmessig nytte

Kraftproduksjon

Den viktigste samfunnsmessige nytten med utbygging av de omsøkte kraftverkene vil være produksjon av fornybar kraft. Kraftverkene vil kunne produsere om lag 90 GWh i et normalt år, og av dette er drøyt 20 GWh vinterkraft. Ingen av kraftverkene vil ha reguleringsmuligheter, men Grøno er planlagt med en kort overføring fra Kjøttbekken.

For kraftverkene Holdøla sør og nord er NVEs forslag til vilkår lagt til grunn for produksjonsanslaget. NVE anbefalte i sin innstilling å avslå kraftverkene Grøno og Middalen, og har derfor ikke foreslått avbøtende vilkår for disse kraftverkene. For å kunne vurdere fordelssiden av kraftverkene Grøno og Middalen, har imidlertid departementet vurdert nivået på minstevannføring som er foreslått av søker. Departementet mener at dersom det skulle vært gitt konsesjon til disse to kraftverkene, ville det vært nødvendig med et betydelig høyere slipp av minstevannføring sommerstid enn det som er foreslått for å redusere de negative konsekvensene av tiltaket. Høyere vannslipp ville redusert produksjonen, og gjort økonomien i prosjektene dårligere.

Kostnader og lønnsomhet

Tall for investeringskostnader er hentet fra søknadene, planendringssøknadene, e-poster fra Småkraft AS og Odda Energi AS, og justert etter NVEs kostnadsindeks per 1.1.2017. Det er usikkerhet knyttet til kostnadsanslagene. Departementet legger imidlertid tallene i tabellen under til grunn som det beste tilgjengelige anslag.

For kostnader i 22 kV-nettet har departementet lagt til grunn rapport fra Jøsok Prosjekt AS datert 13.3.2017. Byggekostnaden med transformatoranlegget er anslått til 52 mill. kroner i e-post fra Statnett til Odda Energi den 12.6.2017. I tabellen under er kostnader knyttet til oppgradering av 22-kV-nettet og nytt transformeringsanlegg summert. Samlet sett er kostnadene knyttet til nettilknytning og bygging av nytt transformeringsanlegg store, noe som reduserer prosjektenes samfunnsøkonomiske lønnsomhet.

Det er de totale kostnadene knyttet til kraftprosjektene som ligger til grunn for departementets vurdering. Usikkerheten i denne fasen er normalt betydelig både når det gjelder faktisk produksjon og kostnader.

Kraftverk	Installert effekt (MW)	Produksjon (GWh/år)	Vinterkraft (GWh/år)	Investeringskostnad (mill. kroner)	Nettkostnader (mill. kroner)	Utbyggingskostnad (kr/kWh)
Holdøla sør	4,5	13,4	5,2	50,3	12,9	4,8
Holdøla nord	5,2	15,8	6,1	51,4	12,9	4,2
Grøno	17,4	44,0	8,0	115,2	46,4	3,7
Middalen	5,9	16,8	3,3	51,8	15,7	4,0
Totalt	33	90,0	22,6	268,7	87,9	4,0

I e-post av 15.3.2017 ba departementet om oppjusterte tall for kostnader og utbyggingspris for de omsøkte prosjektene. Småkraft AS ga oppdaterte kostnadstall i e-poster av 16.3.2017 og 25.4.2017. Småkraft har ikke inkludert kostnader knyttet til transformering. De oppjusterte anslagene bekrefter i hovedsak kostnadsanslagene departementet har gjort på bakgrunn av eksisterende informasjon fra søknader, planendringssøknader og Odda Energi AS.

Departementet konstaterer at prosjektene har en relativt høy utbyggingspris og med relativt lav andel vinterproduksjon. I tillegg er fordelene knyttet til kraftverkene Grøno og Middalen, slik disse framgår av tabellen over, i realiteten mindre siden departementet mener at det ved

en ev. konsesjon måtte vært lagt til grunn en høyere minstevannføring om sommeren. Departementet vurderer den samfunnsøkonomiske lønnsomheten til de fire prosjektene som klart marginal.

Dersom kun kraftverkene Holdøla sør og nord gis konsesjon, slik NVE anbefaler, vil nettkostnadene som disse prosjektene må bære øke betraktelig fra om lag 27 til 41 mill. kroner ifølge Jøsok Prosjekts rapport og e-post fra Odda Energi. De to kraftverkene ville med det fått en samlet utbyggingspris på 5,0 kr/kWh. Prosjekter med dette kostnadsnivået vil i liten grad kunne bære negative virkninger på miljø, landskap og friluftsliv.

Kommunale inntekter, næringsliv og sysselsetting

Prosjektet kan bidra til økt aktivitet og lokal næringsutvikling. I anleggsfasen kan en forvente noe økt sysselsetting lokalt. En utbygging kan også innebære økte inntekter til Odda kommune i form av skatt.

Virkingen av prosjektene for næringsliv og sysselsetning karakteriseres i konsekvensutredningen som liten positiv i anleggsfasen og ubetydelig i driftsfasen. NVE støtter denne vurderingen.

Departementet mener de næringsmessige fordelene ved en utbygging må vektlegges. Slik departementet ser det er imidlertid ikke disse fordelene av en slik størrelsesorden at de vil være avgjørende for vurderingen av prosjektenes samfunnsøkonomiske lønnsomhet.

6.7. Konklusjon

Med basis i lokale ressurser vil prosjektet tilføre samfunnet ny fornybar kraftproduksjon, og bidra til økt næringsaktivitet lokalt og regionalt. En utbygging vil også kunne gi økte inntekter for kommunen i form av skatt.

Det er i hovedsak verdien av ny kraftproduksjon som vil utgjøre fordelene ved en eventuell utbygging av de fire kraftverkene i Valldalen. Selv om alle fire kraftverkene i Valldalen skulle bli utbygd, er imidlertid utbyggingskostnadene høye når nettkostnadene også tas i betraktning.

Departementet mener at utbygging av de fire kraftverkene Valldalen vil få negative konsekvenser for landskap, friluftsliv og naturmangfold, spesielt for villrein. Departementet ser også hen til at den samlede belastningen i området er høy. Avbøtende tiltak vil kunne redusere konsekvensene, men ikke i tilstrekkelig grad. Kraftverkene kan bidra med en forholdsvis betydelig kraftproduksjon, men utbyggingen er høy, og kraftproduksjonen er i hovedsak uregulerbar.

Konklusjon

Konsesjoner etter vassdragslovgivningen kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet.

Etter en helhetsvurdering finner departementet at fordelene og nytten ved bygging av kraftverkene Holdøla sør, Holdøla nord og Middalen er mindre enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Vilkåret for å gi konsesjoner er således ikke oppfylt, jf. vannressursloven § 25.

Departementet finner at fordelene ved bygging av Grøno kraftverk ikke overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd og vannressursloven § 19. Det kan derfor ikke gis konsesjon til utbyggingen.

7. Departementets vedtak

Søknadene fra Småkraft AS om bygging av kraftverkene Holdøla sør, Holdøla nord, Grøno og Middalen avslås.

Vedtaket kan påklages til Kongen i statsråd innen tre uker, jf. forvaltningsloven § 28.

En eventuell klage skal begrunnes skriftlig og sendes til Olje- og energidepartementet.

Med hilsen

Per Håkon Høisveen (e.f.)
ekspedisjonssjef

Lars Christian Sæther
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:

Aagot Aakra
Anita Rabbe
Arve Lynghammar
Direktoratet for mineralforvaltning
DNT Oslo og Omegn
FNF Hordaland
Fylkesmannen i Hordaland
Geir Botnen
Hordaland fylkeskommune
Hytteiere i Hellevass/Valldalen
Inge Saltvoll
Jarle Viskjer
Klima- og miljødepartementet
Lars O. Seim
Nils Petter Rabbe
Nils Åge Sandal og Ingeborg Øyna
Norges vassdrags- og energidirektorat
Norsk institutt for by- og regionforskning
avd. Hordaland Norsk Ornitologisk Forening
Odda Energi AS
Odda kommune
Oddbjørn Lynghammar
Reidar Borgstrøm
Røldal Grunneigarlag
Skjold Beitelag
Statnett SF
Stein Harald Aksens
Stiftelsen Hiismoenkollektivet
Tjødnastøl Beitelag
Tommy Sandal
Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet